

SYLABUS

DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 2021/2022–2023/2024
(skrajne daty)

Rok akademicki 2023/2024

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE

Nazwa przedmiotu	Archeologia wczesnego średniowiecza
Kod przedmiotu*	
nazwa jednostki prowadzącej kierunek	Kolegium Nauk Humanistycznych
Nazwa jednostki realizującej przedmiot	Instytut Archeologii
Kierunek studiów	Archeologia
Poziom studiów	studia I stopnia
Profil	ogólnoakademicki
Forma studiów	stacjonarne
Rok i semestr/y studiów	III rok, 5 semestr
Rodzaj przedmiotu	kierunkowy
Język wykładowy	polski
Koordinator	Dr hab. Marcin Wołoszyn, prof. UR
Imię i nazwisko osoby prowadzącej / osób prowadzących	Dr hab. Marcin Wołoszyn, prof. UR (wykłady) Dr Michał Dzik (wykłady i ćwiczenia)

* -opcjonalnie, zgodnie z ustaleniami w Jednostce

1.1. Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

Semestr (nr)	Wykt.	Ćw.	Konw.	Lab.	Sem.	ZP	Prakt.	Inne (jakie?)	Liczba pkt. ECTS
5	45	45							8

1.2. Sposób realizacji zajęć

- zajęcia w formie tradycyjnej
- zajęcia realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość

1.3 Forma zaliczenia przedmiotu (z toku) (egzamin, zaliczenie z oceną, zaliczenie bez oceny)

WYKŁAD – EGZAMIN PISEMNY

ĆWICZENIA – ZALICZENIE Z OCENĄ

2. WYMAGANIA WSTĘPNE

Wiedza ogólna w zakresie historii i geografii Europy Środkowej we wczesnym średniowieczu oraz terminologii i podstaw metodologicznych archeologii

3. CELE, EFEKTY UCZENIA SIĘ, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE

3.1 Cele przedmiotu

C ₁	Zapoznanie studentów z wiedzą o przekształceniach świata Słowian oraz ich niesłowiańskich sąsiadów w okresie wczesnego średniowiecza (V/VI - 1. poł. XIII w.) w świetle źródeł archeologicznych, pisanych i innych.
C ₂	Zapoznanie studentów z poziomem wiarygodności oraz zakresem możliwości interpretacyjnych źródeł archeologicznych i innych (historycznych, językowych, przyrodniczych etc.)
C ₃	Pobudzenie studentów do krytycznej refleksji nad stopniem przydatności danych archeologicznych do odtwarzania dawnych dziejów Słowian i ich otoczenia.

3.2 Efekty kształcenia dla przedmiotu

EK (efekt kształcenia)	Treść efektu kształcenia zdefiniowanego dla przedmiotu STUDENT:	Odniesienie do efektów kierunkowych ¹
EK_01	Zna i potrafi prawidłowo skorzystać z literatury specjalistycznej oraz terminologii z zakresu archeologii wczesnego średniowiecza	K_Wo1, 02, 03, 05, 07, 10; K_Uo2, 03, 05
EK_02	Ma uporządkowaną wiedzę w zakresie archeologii wczesnego średniowiecza oraz dotychczasowych i nowych kierunków badań nad tym okresem	K_Wo1, 02, 03, 05, 07
EK_03	Zna i potrafi scharakteryzować jednostki kulturowe, które rozwijały się w okresie wczesnego średniowiecza w Europie Środkowej i Wschodniej	K_Wo2, 03; K_Uo2, 04, 06
EK_04	Zna i potrafi opisać zabytki i obiekty archeologiczne charakterystyczne dla Słowiańszczyzny wczesnośredniowiecznej, a także dla sąsiadujących ze Słowiańszczyzną wspólnot kulturowych	K_Wo2, 03, 06; K_Uo1
EK_05	Rozpoznaje silniejsze oraz słabsze elementy argumentacji archeologicznej w najważniejszych kwestiach spornych, które dotyczą dziejów Słowian we wczesnym średniowieczu	K_Wo1, 06, 09, 10; K_Uo2, 03, 04, 07; K_Ko1, 03
EK_06	Rozumie potrzebę pogłębiania wiedzy oraz potrafi uczestniczyć w dyskusji nad zagadnieniami z zakresu archeologii wczesnego średniowiecza	K_Wo1; K_Uo5, 06, 09, 10; K_Ko1, 03
EK_07	Zachowuje ostrożność i krytycyzm w wyrażaniu opinii, oparte na wyrobionej potrzebie weryfikacji poziomu wiarygodności przesłanek wnioskowania	K_Wo2, 06; K_Uo4, 05, 06; K_Ko1, 03

¹ W przypadku ścieżki kształcenia prowadzącej do uzyskania kwalifikacji nauczycielskich uwzględnić również efekty uczenia się ze standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

EK_o8	Potrafi wyjaśniać podłoże i przebieg procesów historycznych, które dokonywały się w okresie wczesnego średniowiecza w Europie Środkowej i Wschodniej oraz ma świadomość ich znaczenia dla dziedzictwa kulturowego Europy	K_Wo3, 09; K_Uo2, 07, 08; K_Ko2, 04
-------	--	---

3.3 Treści programowe

A. Problematyka wykładu

Treści merytoryczne
Periodyzacja okresu wczesnego średniowiecza w Europie Środkowej i Wschodniej
Charakterystyka źródeł pisanych oraz archeologicznych do dziejów Słowiańszczyzny wczesnośredniowiecznej
Zagadnienie kontynuacji kulturowej i osadniczej na ziemiach polskich w połowie I tys. n.e.
Kultura wczesnosłowiańska w Europie Wschodniej (kultury: praska, Pieńkówka, Kołoczyn i Bancerowszczyzna-Tuszeźla)
Ekspansja Słowian do Europy Środkowej i Południowej
Charakterystyka kultury praskiej
Teren Polski w zaraniu wczesnego średniowiecza (kultury praska i sukowska)
Awarzy i ich kultura
Środkowoeuropejskie ziemie słowiańskie w okresie plemiennym (VIII - schyłek X w.)
Ziemie słowiańskie na wschodzie Europy w okresie plemiennym (VIII - połowa X w.). – kultury: Łuka Rajkowiecka, wołyńcewska i romeńsko-borszewska
Ziemie południowosłowiańskie w VIII-X w.
Kultura wielkomorawska
Kultura starowęgierska i białobrdowska
Normanowie
Kultura okresu wczesnopaństwowego (schyłek X – połowa XIII w.) na terenie Polski
Kultura Rusi Kijowskiej od schyłku X do połowy XIII w.

B. Problematyka ćwiczeń audytoryjnych, konwersatoryjnych, laboratoryjnych, zajęć praktycznych

Treści merytoryczne
Typy osad i budowli mieszkalnych we wczesnym średniowieczu na obszarze Polski
Budownictwo grodowe we wczesnym średniowieczu na obszarze Polski na tle ziem ościennych
Granice skupisk osadniczych i ich oznaczenia we wczesnym średniowieczu na obszarze Polski
Sieć komunikacyjna i kontakty handlowe we wczesnym średniowieczu na obszarze Polski na tle ziem ościennych
Źródła archeologiczne w badaniach nad formowaniem się państwa pierwszych Piastów
Przedchrześcijańskie miejsca kultu we wczesnym średniowieczu na obszarze Polski na tle ziem ościennych
Obiekty i zespoły sakralne w państwie pierwszych Piastów
Obrządek pogrzebowy przed chrystianizacją we wczesnym średniowieczu na obszarze Polski na tle ziem ościennych
Obrządek pogrzebowy w pierwszych wiekach chrystianizacji we wczesnym średniowieczu na obszarze Polski na tle ziem ościennych
Organizacja gospodarki rolno-hodowlanej we wczesnym średniowieczu na obszarze Polski
Uzbrojenie
Wyposażenie jeźdźca i rząd koński we wczesnym średniowieczu na obszarze Polski na tle ziem ościennych

Ozdoby i części stroju we wczesnym średniowieczu na obszarze Polski na tle ziem ościennych
Narzędzia i przedmioty codziennego użytku we wczesnym średniowieczu na obszarze Polski

3.4 Metody dydaktyczne

Wykład problemowy, z prezentacją multimedialną.

Ćwiczenia: analiza zagadnień z dyskusją, analiza tekstów źródłowych i ich opracowań z dyskusją, przygotowywanie referatów, prezentacji, prac pisemnych.

4. METODY I KRYTERIA OCENY

4.1 Sposoby weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody oceny efektów uczenia się (np.: kolokwium, egzamin ustny, egzamin pisemny, projekt, sprawozdanie, obserwacja w trakcie zajęć)	Forma zajęć dydaktycznych (w, ćw, ...)
EK_01	PRACE PISEMNE, EGZAMIN PISEMNY	ĆW, W
EK_02	KOLOKWIUM, EGZAMIN PISEMNY	ĆW, W
EK_03	KOLOKWIUM, EGZAMIN PISEMNY	ĆW, W
EK_04	KOLOKWIUM, EGZAMIN PISEMNY	ĆW, W
EK_05	DYSKUSJA W TRAKCIE ZAJĘĆ	ĆW
EK_06	DYSKUSJA W TRAKCIE ZAJĘĆ	ĆW
EK_07	DYSKUSJA W TRAKCIE ZAJĘĆ, EGZAMIN PISEMNY	ĆW, W
EK_08	EGZAMIN PISEMNY	W

4.2 Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

<p>Wykład – aktywny udział w zajęciach oraz pozytywna ocena z egzaminu pisemnego</p> <p>Ćwiczenia – pozytywne oceny z: cząstkowego testu pisemnego (ponad 50% punktów), referatu i prezentacji, pracy pisemnej oraz kolokwium pisemnego (ponad 50% punktów).</p>
--

5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄgniĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
Godziny kontaktowe wynikające z harmonogramu studiów	90
Inne z udziałem nauczyciela akademickiego (udział w konsultacjach, egzaminie)	30
Godziny niekontaktowe – praca własna studenta (przygotowanie do zajęć, egzaminu, napisanie referatu itp.)	80

SUMA GODZIN	200
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS	8

* Należy uwzględnić, że 1 pkt ECTS odpowiada 25-30 godzin całkowitego nakładu pracy studenta.

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU

wymiar godzinowy	Nie dotyczy
zasady i formy odbywania praktyk	Nie dotyczy

7. LITERATURA

Literatura podstawowa:

K. Godłowski, *Pierwotne siedziby Słowian*, Kraków 2000

M. Dulicz, *Kształtowanie się Słowiańszczyzny Północno – Zachodniej. Studium archeologiczne*, Warszawa 2001.

Z. Kurnatowska, *Początki Polski*, Poznań 2001.

L. Leciejewicz, *Słowianie Zachodni. Z dziejów tworzenia się średniowiecznej Europy*, Wodzisław Śląski 2010.

A. Buko, *Świt państwa polskiego*, Warszawa 2021.

M. Parczewski, *Początki kultury wczesnosłowiańskiej w Polsce. Krytyka i datowanie źródeł archeologicznych*, Wrocław 1988.

Historia kultury materialnej Polski w zarysie, t. I, red. M. Dembińska, Warszawa 1978.

Literatura uzupełniająca do poszczególnych zagadnień podawana jest w trakcie zajęć.

Akceptacja Kierownika Jednostki lub osoby upoważnionej